

Fördjupning – Arbetsolycksfall

I detta avsnitt redovisas följande exempel på specialstudier som genomförts under året:

- Arbetsolycksfall på grund av hot eller våld bland kommun- och landstingsanställda
- Arbetsolycksfall inom träindustrin
- Fallolyckor, yrke, kön och ålder

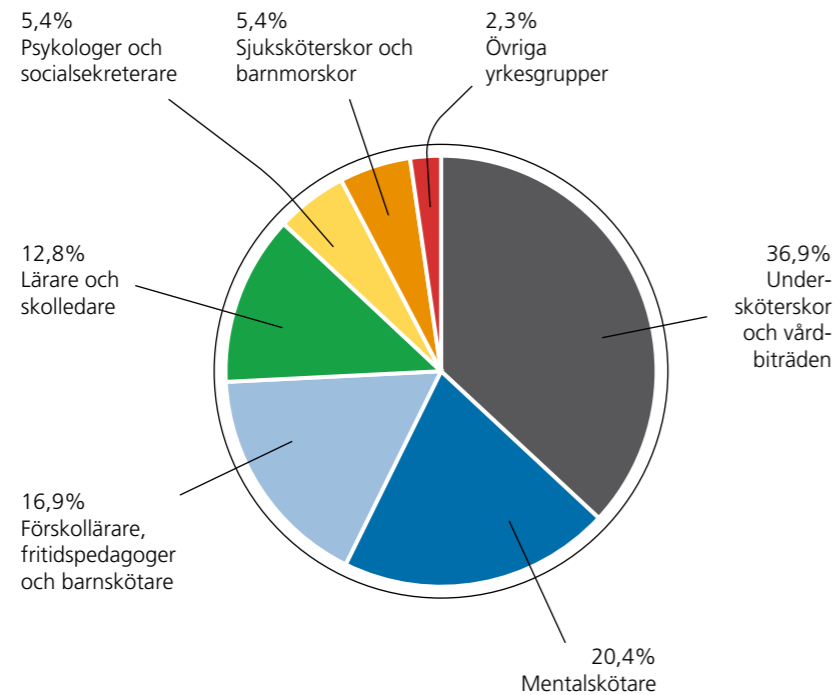
Hot och våld bland kommun- och landstingsanställda

Hot, våld och rån utgör drygt 10 procent av samtliga allvarliga arbetsolycksfall (se **Diagram 4**). Ungefär hälften av de allvarliga hot- och våldskadorna drabbar personer som

arbetar i kommuner och landsting. En stor del av skadorna sker då i samband med vård- och omsorgsarbete, i förskoleverksamhet, i skolan och i socialtjänsten.

Totalt identifierades 6 604 godkända arbetsolycksfall som uppkommit genom hot och våld bland kommun- och landstingsanställda under de fem åren 2005–2009. **Diagram 11** visar hur dessa arbetsolycksfall fördelar sig på de vanligaste förekommande yrkesgrupperna. I gruppen "Övriga yrkesgrupper" ingår ett mindre antal läkare, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, städare och säkerhetspersonal.

Diagram 11. Godkända arbetsolycksfall som uppkommit genom hot och våld bland **kommun- och landstingsanställda** 2005–2009. Fördelning på yrkesgrupp. Antal = 6 604.

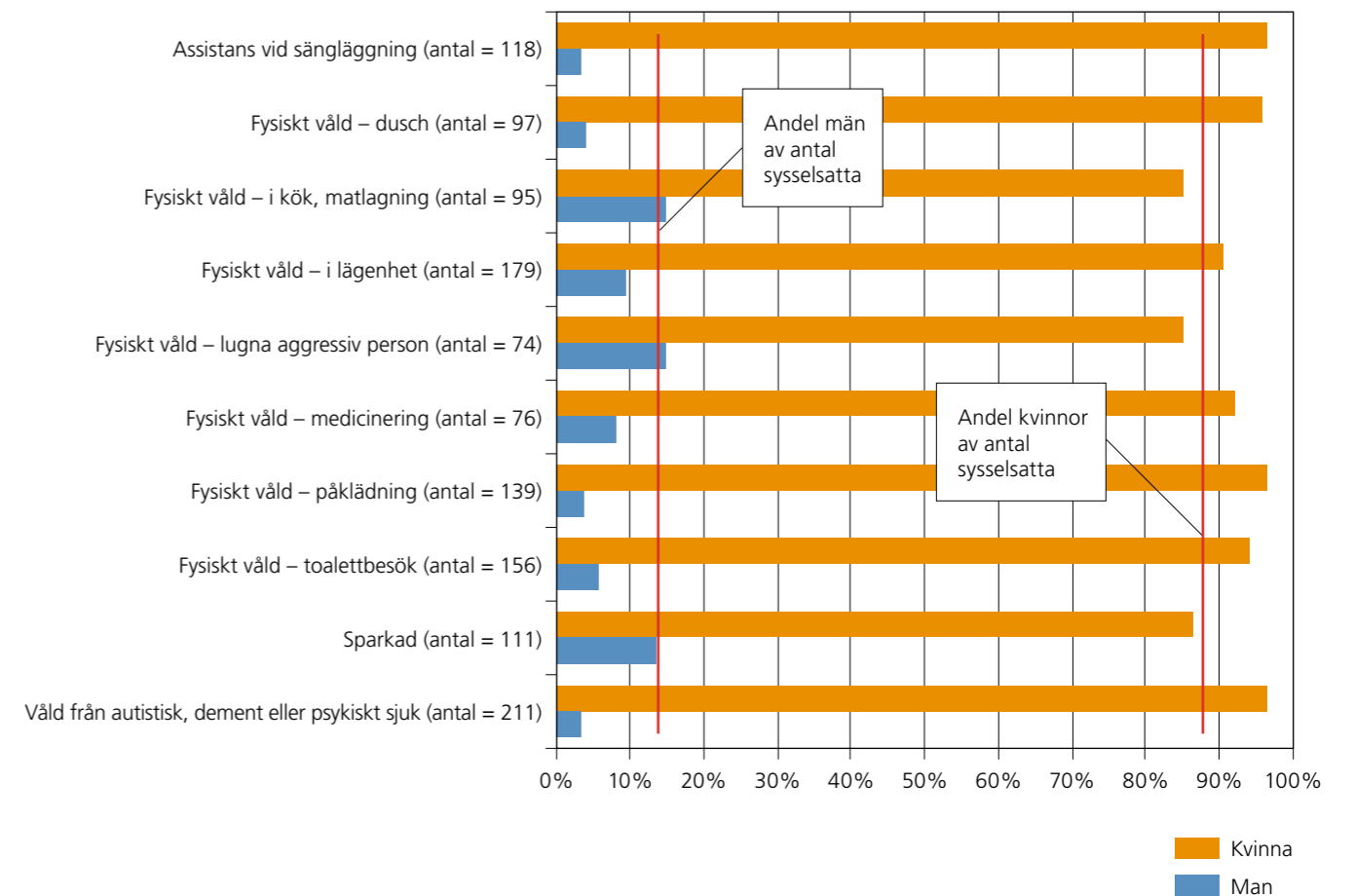

En textanalys genomfördes av händelseförloppsbeskrivningarna till de identifierade arbetsolycksfallen. Ungefär 80 procent av skadorna kunde hänföras ett trettiotal olika kluster som mer eller mindre detaljerat beskriver vad som hänt vid skadetillfället. Om de vanligast förekommande händelsebeskrivningarna fördelas på respektive yrkesgrupp framträder de arbetsmoment och rutiner i yrket där risken för skador genom hot och våld är störst (se **Diagram 12–16**).

Undersköterskor och vårdbiträden

En stor del av undersköterskors och vårdbiträdens skador inträffar då man hjälper till vid påklädning, toalettbesök, duschning, medicinering, matsituationer och vid sängläggning (se **Diagram 12**). Detta är arbetsuppgifter som särskilt kan utmana den personliga integriteten hos vårdtagaren. En stor andel skador sker i vårdtagarens lägenhet. I allmänhet är det fråga om relativt lindrigt våld. Man blir riven, biten eller får armen omvriden. Man kan även bli sparkad.

Diagram 12. Undersköterskor och vårdbiträden. Skador som beror på hot och våld. Antal = 2 439.

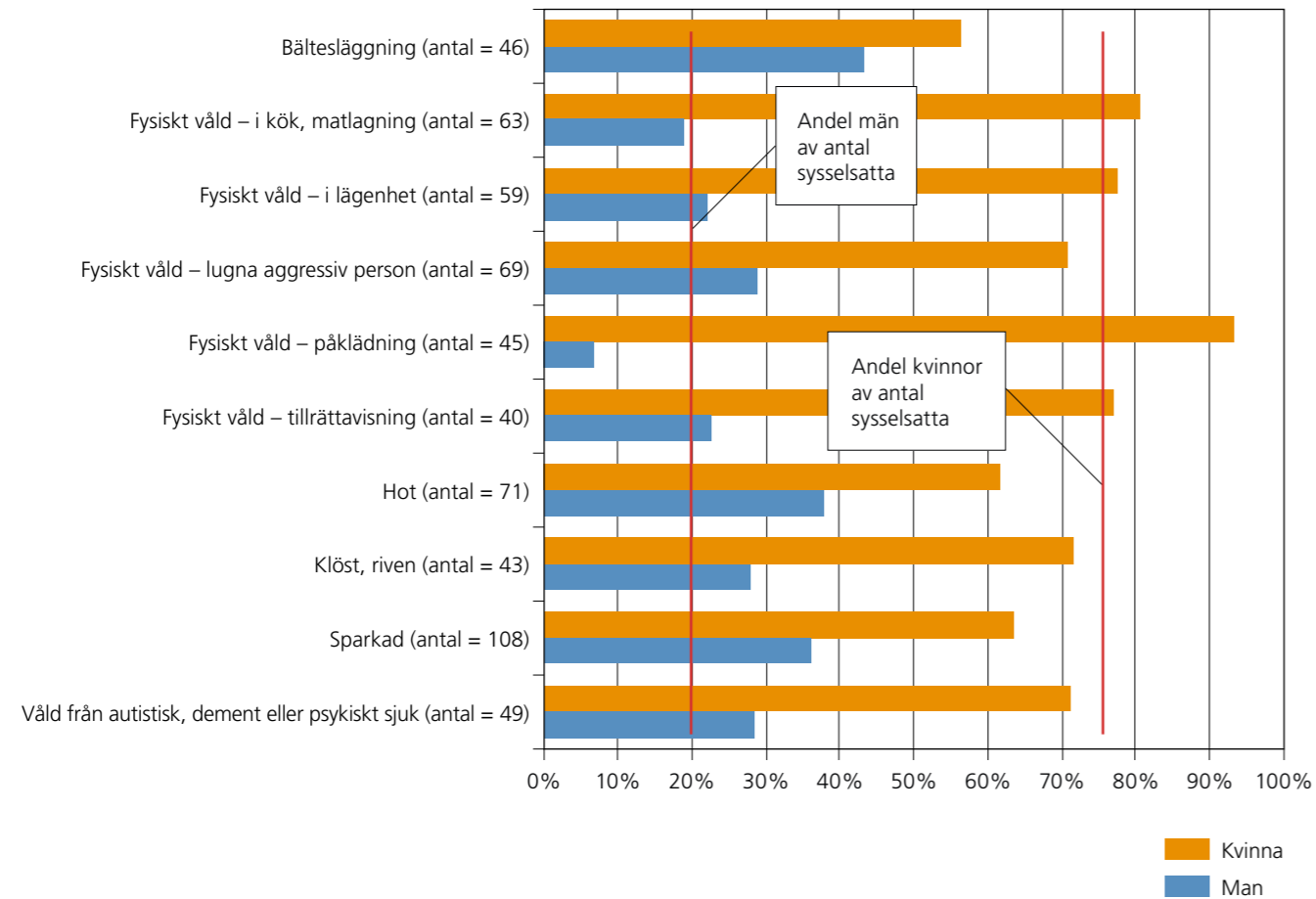

Mentalskötare

Mentalskötare exponeras mindre för hot och våld i samband med hygienassistans och mer i regelrätta konfrontationer med ilska och konflikter. Yrkesrollen innebär en auktoritet som ingriper för att lugna och tillrättavisa aggressiva patienter. Våldet är allvarligare i dessa yrkesgrupper som

oftare exponeras för yngre och starkare vårdtagare. Man blir hotad, sparkad och klöst. Manliga skötare är överrepresenterade bland våld i samband med bältesläggning och kvinnliga skötare är överrepresenterade vid påklädning.

Diagram 13. Mentalskötare. Skador som beror på hot och våld. Antal = 1 345.

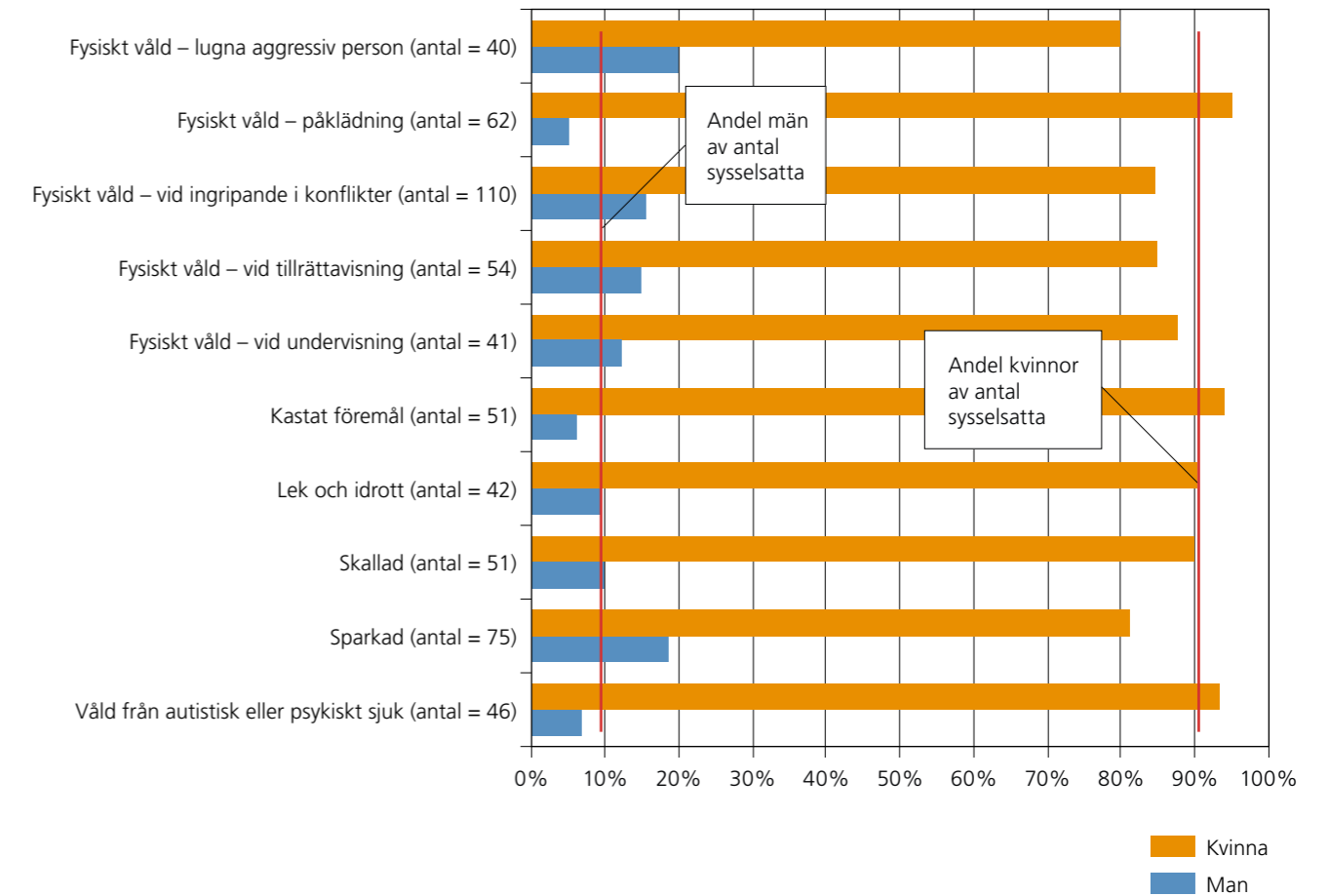

Förskollärare, fritidspedagoger och barnskötare

Dessa yrkesgruppers skador uppstår till största delen vid ingripande i konflikter, eller när man ska lugna eller tillrättavisa aggressiva barn. Det förekommer också att skador uppstår i vården av autistiska och kognitivt handikappade barn och ungdomar. Man kan dock förmoda att en hel del av det

fysiska våldet i förskolan inträffar under lek och idrott. Personal har fått föremål kastade på sig eller så har man blivit sparkad. Det är också vanligt att man blir skallad. Detta är en typisk skada som en liten person, oftast utan avsikt, kan tillfoga en stor person.

Diagram 14. Förskollärare, fritidspedagoger och barnskötare. Skador som beror på hot och våld. Antal = 1 117.

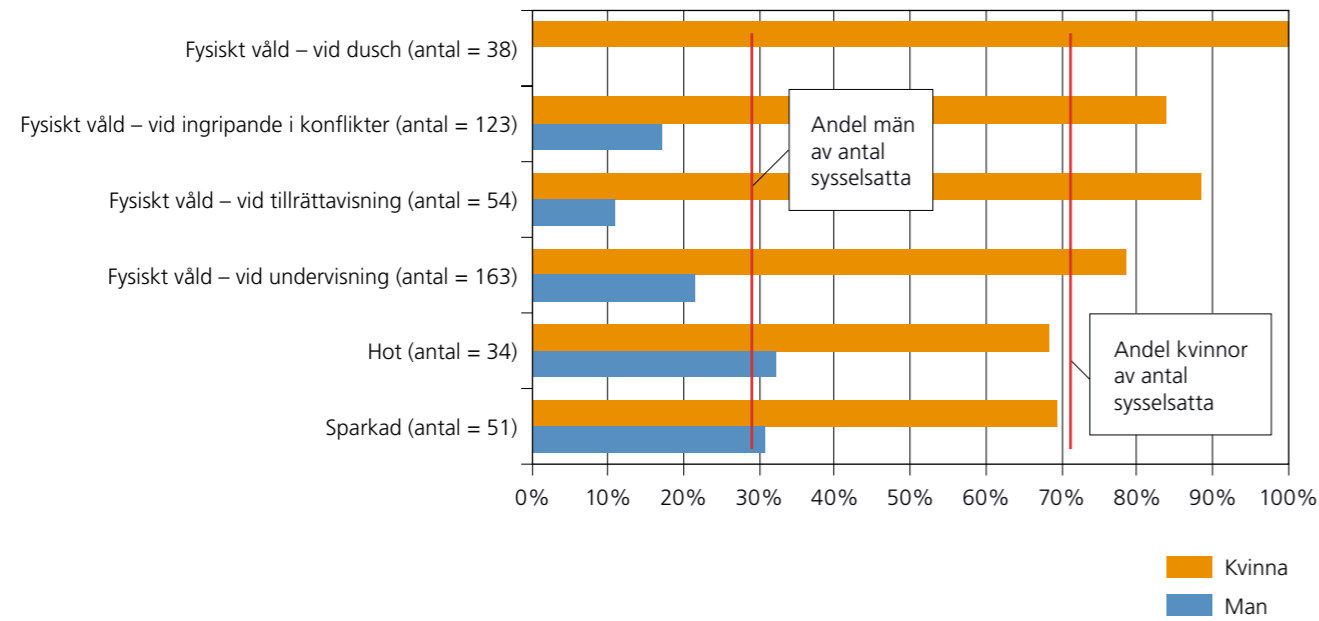

Lärare och skolledare

I skolan uppstår huvuddelen av skadorna i samband med att läraren skall tillrättavisa eleven och då han/hon försöker ingripa i konflikter. Duschen, där skolpersonalen förväntas

utöva tillsyn, tycks också vara en plats där man riskerar att utsättas för våldsamheter. Skadorna har i huvudsak uppstått av att man blivit hotad eller sparkad.

Diagram 15. Lärare och skolledare. Skador som beror på hot och våld. Antal = 843.

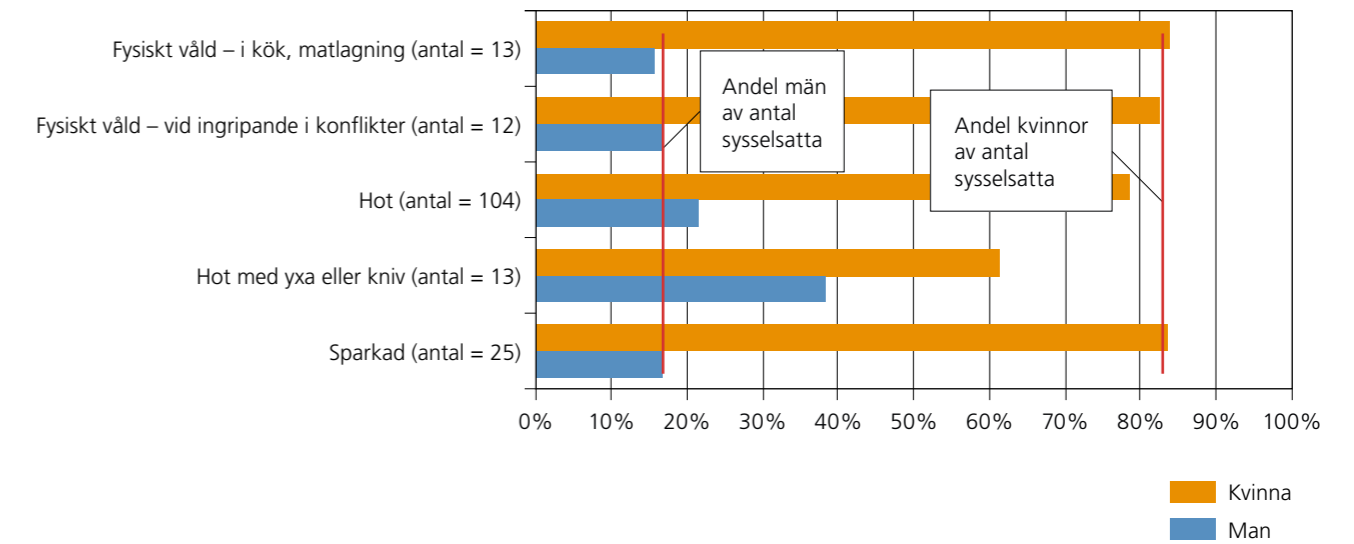

Psykologer och socialsekreterare

Verbalt hot utgör ungefär en tredjedel av psykologers och socialarbetares hot- och våldskador. När fysiskt våld förekommer uppstår det oftast då man ingriper i konflikter. Ett mindre antal skador har uppstått då man hotats med

yxa eller kniv. Detta drabbar oftast manliga yrkesutövare. Det fysiska våldet är oftast att man blir sparkad, klöst eller riven.

Diagram 16. Psykologer och socialsekreterare. Skador som beror på hot och våld. Antal = 354.

Sjuksköterskor

Vårdpersonal utsätts för hot och våld när de tar om hand och försöker lugna aggressiva och berusade personer och när de ska behandla dementa och förvirrade gamla. Sjuksköterskor drabbas också av våld när hon/han söker

tillrättvisa vårdtagare. En betydande del av skadorna uppstår vid medicinering och i de vårdades lägenheter. Den vanligaste formen av våld är att man blir hotad eller sparkad.

Diagram 17. Sjuksköterskor och barnmorskor. Skador som beror på hot och våld. Antal = 354.

